

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՆՈՒՆԻՑ

Երևան քաղաքի առաջին ատյանի
ընդհանուր իրավասության քրեական դատարան,
նախագահող դատավոր՝ Գ.Գասպարյան

Հայաստանի Հանրապետության
վերաքննիչ քրեական դատարան,
նախագահող դատավոր՝ Մ.Պապոյան

12 դեկտեմբերի 2025 թվական

ք.Երևան

ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան),

նախագահությամբ՝
մասնակցությամբ դատավորներ՝

Լ.ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆԻ
Ս.ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԻ
Հ.ԳՐԻԳՈՐՅԱՆԻ
Ա.ԴԱՆԻԵԼՅԱՆԻ
Ա.ՊՈՂՈՍՅԱՆԻ

գրավոր ընթացակարգով քննության առնելով ***** ներկայացուցչի
բողոքի վերաբերյալ ՀՀ վերաքննիչ քրեական դատարանի՝ 2024 թվականի
սեպտեմբերի 4-ի որոշման դեմ ՀՀ գլխավոր դատախազի տեղակալ Ա.Պողոսյանի
հատուկ վերանայման վճռաբեկ բողոքը,

Վարույթի դատավարական նախապատմությունը.

1. 2024 թվականի հուլիսի 19-ին, ՀՀ քննչական կոմիտեի տնտեսական հանցագործությունների և մաքսանենգությունների քննության գլխավոր վարչության հինգերորդ վարչությունում, ՀՀ քրեական օրենսգրքի 290-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ կետի հատկանիշներով նախաձեռնվել են թիվ 83153224 ու 83153324 քրեական վարույթները, որոնք նույն օրը միացվել են մեկ վարույթում, և նախաքննությունը շարունակվել է 83153324 համարի ներքո:

2. Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանի (այսուհետ՝ նաև Առաջին ատյանի դատարան)՝ 2024 թվականի հուլիսի 23-ի որոշմամբ բավարարվել է վարույթն իրականացնող մարմնի միջնորդությունը և թույլատրվել 2024 թվականի հուլիսի 24-ից 26-ն ընկած ժամանակահատվածում խուզարկություն կատարել «***** ***** ***» բաց բաժնետիրական ընկերության՝ ***** մարզի ***** համայնքի *****-***** խճուղի *** հասցեում, այդ թվում՝ հիշյալ ընկերության փաստացի ղեկավարի (իրական շահառուի), տնօրեն ***** ***** , միջնորդությամբ նշված որոշ աշխատակիցների աշխատասենյակներում ու դրանց անմիջական հարող մասնավոր տարածքներում:

3. ***** ներկայացուցչի վերաքննիչ բողոքի քննության արդյունքում ՀՀ վերաքննիչ քրեական դատարանը (այսուհետ՝ նաև Վերաքննիչ դատարան) 2024 թվականի սեպտեմբերի 4-ին որոշում է կայացրել բողոքը բավարարելու, Առաջին ատյանի դատարանի՝ 2024 թվականի հուլիսի 23-ի որոշումը բեկանելու և խուզարկություն կատարելու թույլտվություն ստանալու հիշյալ միջնորդությունը մերժելու մասին:

4. Վերաքննիչ դատարանի վերոնշյալ որոշման դեմ ՀՀ գլխավոր դատախազի տեղակալ Ա.Պողոսյանը բերել է հատուկ վերանայման վճռաբեկ բողոք, որը Վճռաբեկ դատարանի՝ 2024 թվականի նոյեմբերի 29-ի որոշմամբ ընդունվել է վարույթ ու սահմանվել է դատական վարույթի իրականացման գրավոր ընթացակարգ:

Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և պահանջը.

Վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում՝ ներքոհիշյալ փաստարկներով.

5. Բողոքի հեղինակի պնդմամբ՝ ստորադաս դատարանն առերևույթ թույլ է տվել դատական սխալ, և միաժամանակ առկա է օրենքի միատեսակ կիրառության ապահովման անհրաժեշտություն:

Այսպես, սույն վարույթի փաստական հանգամանքները գնահատելով *Սեպուհ Թադևոսյանի ու Սիրուն Նաջարյանի* գործով Վճռաբեկ դատարանի որոշմամբ արտահայտված իրավական դիրքորոշման լույսի ներքո՝ բողոքաբերն արձանագրել է, որ ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի աշխատակիցների կողմից ներկայացված նախնական հաշվարկը կազմվել է «***** ***** ***» բաց բաժնետիրական ընկերության գործունեությանը վերաբերող հարկային մարմնի տեղեկատվական բազայում առկա տվյալների, այդ ընկերության կողմից հարկային մարմին ներկայացված հաշվարկների հիման վրա, որոնց ամրագրման եղանակը, ստացման աղբյուրի բացահայտ լինելը հնարավորություն են տալիս նշված տվյալը գնահատման ենթարկել, հետևաբար՝ դրանք կարող են հանդես գալ որպես խուզարկության կատարման ինքնուրույն հիմք, ուստի Վերաքննիչ դատարանի դատողություններն անհիմն են:

6. Վերոգրյալի հիման վրա, բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել Վերաքննիչ դատարանի՝ 2024 թվականի սեպտեմբերի 4-ի որոշումն ու կայացնել դրան փոխարինող դատական ակտ:

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեցող փաստական հանգամանքները.

7. Խուզարկություն կատարելու թույլտվություն ստանալու միջնորդությանը կից ներկայացված՝

- ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի հետաքննության և օպերատիվ հետախուզության վարչության ոլորտային թիվ 10 ու աշխատանքների կազմակերպման բաժնում կազմված՝ «պետությանը պատճառված վնասի նախնական հաշվարկ» վերտառությամբ, 2024 թվականի հուլիսի 18-ի թվագրմամբ,

տեղեկանքի համաձայն՝ «ՀՀ ՊԵԿ ՀՕՀ վարչության պերի 17.07.2024թ.-ի թիվ 1524172 որոշմամբ «***** ***** ***» ԲԲԸ-ի (ՀՎՀՀ *****) նկարումս ձեռնարկված օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումների արդյունքում ձեռք բերված փաստական տվյալների հիման վրա, ՀՀ ՊԵԿ ՀՕՀ վարչության ոլորտային թիվ 10 և Ա/Կ բաժնում (...) կատարվել է՝ «***** ***** ***» ԲԲԸ-ի (ՀՎՀՀ *****) գործունեության արդյունքում պետությանը պատճառված վնասի նախնական հաշվարկ:

«***** ***** ***» ԲԲԸ-ն (այսուհետ՝ Ընկերություն) պետական գրանցում է ստացել 06.04.1995թ.-ին, իրավաբանական հասցեն է՝ ***** մարզ, *****-***** խճուղի ***, գործունեության ոլորտն է՝ «**** *****» (***՝ «* *****»), հիմնական գործունեությունը՝ **** *** արտադրություն: Ընկերությունը գործում է հարկման ընդհանուր համակարգում, տնօրենն է՝ ***** *****, հաշվապահը՝ Ա.Ս-ը:

Ըստ ՀՀ ՊԵԿ տեղեկատվական բազայում առկա տվյալների, ընկերության կողմից հարկային մարմին ներկայացված 2022-2023 թվականների ռեզիդենտ շահութահարկ վճարողի և մշտական հաստատության միջոցով Հայաստանի Հանրապետությունում գործունեություն իրականացնող ոչ ռեզիդենտ շահութահարկ վճարողի շահութահարկի հաշվարկներով հայտարարագրվել է հարկային վնաս: 27.03.2023 թվականի թիվ 3007033 հանձնարարագրով իրականացվել է համալիր հարկային ստուգում, որը ներառել է 2022 թվականի հաշվետու ժամանակաշրջանը: Ընկերությունը ներկայումս ունի գրանցված թվով 96 վարձու աշխատող, որոնց միջին ամսական աշխատավարձը կազմում է 148.248 դրամ:

Ընկերությունը 2023-2024 թվականների ընթացքում համարվել և համարվում է ԱԱՀ վճարող: Ընկերությունը 2023 թվականի ընթացքում ունեցել է թվով 2 գործող ՀԴՄ հերկյալ գրանցման համարներով՝ ***** /խանութ ք.***** , ***** , *****-***** խճ. *** հասցեում/ և ***** /խանութ ք.***** , *.***** ** հասցեում/: Թիվ ***** գրանցման համարով ՀԴՄ-ն գործունեությունից հանվել է 2023 թվականի ընթացքում, նշված ՀԴՄ-ի միջոցով տրամադրված կորոնների ուսումնասիրության արդյունքում պարզվել է, որ 2023 թվականի ապրիլ-հունիս ամիսների ընթացքում տրամադրված 909 կորոններից թվով 187 կորոնի միջոցով իրացվել է 100-450 հար

/մեկ կորոնի կորվածքով/ ***** **: Թիվ ***** գրանցման համարով ՀԴՄ-ն գործունեությունից հանվել է 2024 թվականի ընթացքում, նշված ՀԴՄ-ի միջոցով տրամադրված կորոնների ուսումնասիրության արդյունքում պարզվել է, որ 01.01.2023-11.01.2024 թվականն ընդգրկող ժամանակահատվածում տրամադրված 10.670 կորոններից թվով 1481 կորոնի միջոցով իրացվել է 100-2020 հապ /մեկ կորոնի կորվածքով/ ապրանք **, **** *, ** *, **: Վերոգրյալի արդյունքում հնարավոր է, որ Ընկերության մուր առկա է անապրանք փաստաթղթերի դուրս գրման և/կամ ֆիզիկական անձանց կողմից ձեռք բերված մեծաքանակ ապրանքների ապօրինի ձեռնարկատիրական գործունեությամբ զբաղվելու ռիսկ:

ՀՀ ՊԵԿ տեղեկատվական բազայում առկա տվյալների համաձայն, Ընկերությունը 01.01.2023-09.07.2024թթ. ընդգրկող ժամանակահատվածում հարկային հաշիվների միջոցով իրացրել է 2.846.760.084 դրամ արժեքի ապրանքներ /առանց ԱԱՀ/, հաշվարկային փաստաթղթերի ուսումնասիրությունից պարզվել է, որ ամենախոշոր ձեռքբերող գնորդներ են հանդիսացել «****» ՍՊ/ՀՎՀՀ՝ *****, «**** **** » ՍՊ/ՀՎՀՀ՝ *****/, «****» ՍՊ/ՀՎՀՀ *****/, «**** **** » ՍՊ/ՀՎՀՀ *****, «****» ՍՊ/ՀՎՀՀ ***** «**** » ՍՊ/ՀՎՀՀ՝ ***** ընկերությունները:

26.12.2023 և 26.03.2024 թվականներին Ընկերության մուր իրականացվել են չափագրման ուսումնասիրություններ և արձանագրվել, որ երկու դեպքերում էլ չափագրման ժամանակահատվածում Ընկերության միջին օրական իրացման շրջանառությունը չափագրմանը նախորդող 10 օրերի միջին օրական իրացման շրջանառության համեմատ աճել է համապատասխանաբար՝ 16,7% և 27%-ով:

26.03.2024 թվականին թիվ 3227003 հանձնարարագրով իրականացվել է արտադրանքի արտադրության, օգտակար հանածոների արդյունահանման, իրացման ապրանքների շրջանառության, աշխատանքների կատարման և (կամ) ծառայությունների մատուցման փաստացի ծավալները, իրացման փաստացի գները (այդ թվում՝ միջին) պարզելու նպատակով չափագրման գործընթաց, որն ընդգրկող ժամանակահատվածում՝ 27.03.2024-29.03.2024 թվական, Ընկերության միջին օրական իրացման շրջանառությունն առանց ԱԱՀ-ի կազմել է 12.030,085 դրամ, իսկ

չափագրմանը նախորդող 10 օրերի միջին օրական իրացման շրջանառությունը առանց ԱԱՀ-ի կազմել է 9.518.681 դրամ:

Սույն տեղեկանքի հաշվարկը «**» ապրանքատեսակի մասով իրականացվել է հետևյալ կերպ՝

- որպես իրացման միջին օրական քանակ հիմք է ընդունվել 27.03.2024-29.03.2024 թվականներն ընդգրկող ժամանակաշրջանում հարկային հաշիվների միջոցով իրացված վերոնշյալ ապրանքատեսակի օրական նվազագույն քանակը, որը կազմել է 264.512 հատ: Իրացման միջին օրական գինը հաշվարկվել է 27.03.2024-29.03.2024 թվականն ընդգրկող ժամանակահատվածում հարկային հաշիվների միջոցով իրացված վերոնշյալ ապրանքատեսակի արժեքի և քանակի հարաբերությամբ: Անհրաժեշտ է նշել, որ ՀՂՄ-ի միջոցով 2024 թվականի ընթացքում իրացվել է ընդամենը 1042 հատ «**» ապրանքատեսակ, որը չի դիտարկվել:

- Միջին օրական քանակներն ու գները տարածվել են Ընկերության կողմից 01.02.2024-09.07.2024թթ. ընդգրկող ժամանակահատվածում հարկային հաշիվների միջոցով իրացված «**» ապրանքատեսակի վրա /2024 թվականի հունվար ամիսն առևտրային տեսանկյունից համարվել է պասիվ ամիս/:

Վերոգրյալի արդյունքում Ընկերության լրացուցիչ հարկային պարտավորությունը (առանց տույժերի, տուգանքների) ԱԱՀ-ի մասով կազմում է 151,622,141 դրամ:

Այսպիսով՝ «***** ***** ***» ԲԲԸ-ի կողմից պետությանը պատճառված վնասը (հարկային պարտավորությունը) կազմում է ընդամենը 151,622,141 դրամ: (...)¹,

- նույն բաժնում կազմված՝ «պետությանը պատճառված վնասի նախնական հաշվարկ» վերտառությամբ, 2024 թվականի հուլիսի 18-ի թվագրմամբ, մեկ այլ տեղեկանքի համաձայն՝ «ՀՀ ՊԵԿ ՀՕՀ վարչության պետի 17.07.2024թ.-ի թիվ 1524171 որոշմամբ «***** *****» ՓԲԸ-ի (ՀՎՀՀ *****) նկատմամբ ձեռնարկված օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումների արդյունքում ձեռք բերված փաստական տվյալների հիման վրա, ՀՀ ՊԵԿ ՀՕՀ վարչության ոլորտային թիվ 10 և

¹ Տե՛ս վարույթի նյութեր, հատոր 1, թերթեր 28-30:

Ա/Կ բաժնում (...) կատարվել է] «*****» ՓԲԸ-ի (ՀՎՀՀ) կողմից պետությանը պատճառված վնասի նախնական հաշվարկ:

«*****» ՓԲ ընկերությունը (ՀՎՀՀ) պետական գրանցում է ստացել 03.06.2013 թվականին, հաշվառված է ՀՎՄՎ թիվ 15 բաժնում: Ընկերության իրավաբանական հասցեն է՝ *****, *****-***** խճուղի **, գործունեության ոլորտն է՝ «*****», ***** և *****» (**.*.*-****): Ընկերությունը գործում է հարկման ընդհանուր համակարգում (ԱԱՀ վճարող), ունի «գործող» կարգավիճակ: 28.02.2023թ.-ին ներկայացրած «Իրական շահառուների վերաբերյալ» հայտարարագրի համաձայն, 03.06.2013թ.-ից ընկերությունում 100% մասնակցություն ունի *****, Կնոսենն է *****, ***** (ՀԾՀ *****): Ընկերությունը 10.07.2024թ.-ի դրությամբ ունի գրանցված վարձու 3 (երեք) աշխատող (Կնոսեն, շուկայագետ, վարորդ), ինչպես նաև երկու պայմանագրային աշխատող: Ընկերությունը հարկային մարմնում ՀԴՄ չի հաշվառել:

Ըստ «*****» ՓԲ ընկերության գործունեությանը վերաբերող տեղեկատվական բազայում առկա տվյալների, ընկերությունը 01.01.2021-31.05.2024թթ (դիտարկվող ժամանակահատվածում).

Հայաստանի Հանրապետության տարածքում հարկային հաշիվներով և հաշիվ վավերագրերով ձեռք է բերել համապատասխանաբար 232.356.500 դրամ արժեքով (առանց ԱԱՀ) և 1.589.228 դրամ արժեքով խառն ապրանքներ և սարքավորումներ:

Հայաստանի Հանրապետության տարածքում ապրանքների մատակարարման հարկային հաշիվներով իրացրել է ապրանքներ և մատուցել ծառայություններ 74,742,250 դրամ արժեքով (առանց ԱԱՀ, ապրանքներ՝ 43.775.534 դրամ արժեքով, 29.966.715 դրամ արժեքով):

Հայաստանի Հանրապետության տարածքից «Արտահանում» մաքսային ընթացակարգով Արաբական Միացյալ Էմիրություններ, Քաթարի Պետություն, Իրանի Իսլամական Հանրապետություն է արտահանել 212.877 կիլոգրամ ներքոքաշով 652,336.840 դրամ արժեքով ապրանքներ՝ գառան և ոչխարի պաղեցրած մսեղիք և կիսամսեղիք:

«*****» ՓԲ ընկերությունն իրականացնում է նաև սպանդանոցի գործունեություն, այդ թվում նաև «հալսլ» մորթ:

Հարկային մարմնի տեղեկատվական բազայում առկա է ընդամենը 200 գլուխ կենդանի գառների 7.666,667 դրամ արժեքով (առանց ԱԱՀ) հաշվարկային փաստաթղթերով ձեռքբերման վերաբերյալ տեղեկատվություն: Միաժամանակ, Իրանի Իսլամական Հանրապետություն արտահանման գործարքներին կից փաստաթղթերում առկա են գյուղացիների կողմից տրամադրված՝ ընդամենը 6.235 գլուխ գառների և ոչխարների վաճառքի վերաբերյալ գնման ակտեր 434.229.000 դրամ արժեքով: Սրացվում է, որ ընկերությունը ձեռք է բերել 130.830 կիլոգրամ գառան մսեղիքը 434.229.000 դրամ արժեքով (3.319 դրամ՝ 1 կիլոգրամի համար), արտահանել է առավելագույնը 3.030 դրամ 1 կիլոգրամի համար: Այսպիսով, «*****» ՓԲ ընկերության կողմից դուրս գրված արտահանման հաշվարկային փաստաթղթերի և ձեռքբերված գնման ակտերի ուսումնասիրությունից և համադրությունից պարզվել է, որ ընկերության կողմից ապրանքներն արտահանվել են ձեռքբերված գներից անհամեմատ ավելի ցածր գներով:

Համաձայն հարկային մարմնում առկա տեղեկատվության, Արարական Միացյալ Էմիրություններ և Քաթարի Պետություն գառան և ոչխարի պաղեցրած մսեղիքի արտահանումը կատարվել է օդային ճանապարհով, և գյուղացիների կողմից հնարավոր տրամադրված գառների վաճառքի վերաբերյալ գնման ակտերը և այլ փաստաթղթերը կցված չեն: Ենթադրվում է, որ ընկերությունը դրսևորել է նույն գործելաոճը և թերհայրարարագրել է իրացման շրջանառությունը:

Միաժամանակ, Ընկերության կողմից հարկային մարմին ներկայացված «Ռեզիդենտ շահութահարկ վճարողի և մշտական հաստատության միջոցով Հայաստանի Հանրապետությունում գործունեություն իրականացնող ոչ ռեզիդենտ շահութահարկ վճարողի շահութահարկի հաշվարկներով հայտարարագրվել են՝

2021թ-ին՝

- ապրանքների մատակարարումից եկամուտ՝ 137.625.016 դրամ,
- մատակարարված ապրանքների սկզբնական արժեք՝ 141.684.222 դրամ,
- հաշվետու տարվա շահութահարկի գումար՝ 219,679 դրամ:

Շահութաբերությունը կազմել է 0.8%:

2022թ-ին՝

- ապրանքների մատակարարումից եկամուտ՝ 129.695,049 դրամ,

- մատակարարված ապրանքների սկզբնական արժեք՝ 122.910.351 դրամ,
- հաշվետու տարվա շահութահարկի գումար՝ 274.511 դրամ:

Շահութաբերությունը կազմել է 1.2%:

2023թ-ին՝

- ապրանքների մատակարարումից եկամուտ՝ 415.559.370 դրամ,
- մատակարարված ապրանքների սկզբնական արժեք՝ 421.501.000 դրամ,
- հաշվետու տարվա շահութահարկի գումար՝ 411,468 դրամ:

Շահութաբերությունը կազմել է 0.5%:

Հաշվի առնելով շահութաբերության ցածր տոկոսը, կարելի է ենթադրել, որ ընկերության մոտ առկա են իրացման շրջանառության թերհայտարարագրման ռիսկեր:

Միաժամանակ պարզվել է, որ Ընկերության արտահանման հաշվետու ժամանակաշրջանների ընթացքում ՀՀ տարածքում գառան միս մատակարարած հարկ վճարողների՝ հաշիվ վավերագրերով և հարկային հաշիվներով գառան մսի օտարման արժեքներն էականորեն գերազանցում են Ընկերության կողմից հայտարարագրված արտահանման միավորի (կիլոգրամի) արժեքները:

Այսպիսով, Ընկերության լրացուցիչ հարկային պարտավորությունները հաշվարկելիս (հարկային ռեզերվը գնահատելիս) նույն ապրանքարեսակի գին է ընդունվել ընկերության կողմից դուրս գրված արտահանման հաշվարկային փաստաթղթերով գառան մսի միջին գինը՝ 3.314 դրամ (294.984/89), հաշվի առնելով նաև բեռնափոխադրողների կողմից դուրսգրված հաշվարկային փաստաթղթերով 1 կիլոգրամի համար Երևան-Շարժա և Երևան-Դոհա ավիաբեռնափոխադրման ծախսերը (միջինը 750 դրամ), ընդամենը՝ 4,064 դրամ:

Այսպիսով, Ընկերության կողմից իրականացված արտահանման գործարքներում ցածր գներ ձևակերպելու հետևանքով թերհայտարարագրված իրացման շրջանառությունը դիտարկվող ժամանակահատվածում կարող է կազմել 208.340.115 դրամ: ՀՀ հարկային օրենսգրքի 125-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ 2021-2023 թթ. համար կհաշվարկվի լրացուցիչ շահութահարկ 18% դրույքաչափով, ընդամենը 37.501.221 դրամ ($208.340.115 \times 18\%$):

Ընկերությունը 2021թ-ի ընթացքում ձեռք է բերել 226.024 կիլոգրամ մանրացված ցորեն (անասնակեր, դեռ) 108.33 դրամ արժեքով (առանց ԱԱՀ) 1 կիլոգրամի համար, որից 98.900 կիլոգրամը նույն տարում իրացրել է «*****» ՍՊ ընկերությանը (*****): 5.254.167 դրամ արժեքով (առանց ԱԱՀ, 108.33 դրամ 1 կիլոգրամի համար): Ընդունվել է, որ դիտարկվող ժամանակահատվածում մանրացված ցորենի մասով հաշվարկված հավանական մնացորդը (մոտ՝ 127,124 կիլոգրամի չափով) իրատեսական չէ, հեղուքար, փաստացի առկա չէ և իրացվել է առանց համապատասխան հաշվարկային փաստաթղթեր տրամադրելու: Նշված հավանական խախտման պարագայում կառաջանա պակաս հաշվարկված ԱԱՀ-ի հարկման քա՞ղա՝ 15.148.477 դրամ ($127.124 \cdot 108.33 \cdot 10\%$): ՀՀ Հարկային Օրենսգրքի 63-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն, պակաս հաշվարկված ԱԱՀ-ն կհաշվարկվի 20% դրույքաչափով և կկազմի 3,029,695 դրամ ($15.148.477 \cdot 20\%$):

Այսպիսով՝ «*****» ՓԲ ընկերության կողմից պետությանը պարճառված վնասը (հարկային պարտավորությունը) կազմում է ընդամենը՝ 40.530.916 դրամ, որից շահութահարկի գծով՝ 37.501.221 դրամ և ԱԱՀ-ի գծով՝ 3,029.695 դրամ: (...)»²:

7.1. Ապացուցողական գործողություն կատարելու հիշյալ միջնորդության համաձայն՝ «(...) «*****» ՓԲ ընկերության իրավահաջորդի վերաբերյալ տեղեկությունը բացակայում է, սակայն որպես իրավանահորդ նշված է «*****» ԲԲ ընկերությունը:

(...)

«*****» ԲԲ ընկերության գործունեության իրականացման վայրում՝ ***** մարզ, *****, *****-***** խճուղի ** հասցեում, այդ թվում՝ (...) փաստացի դեկավարի/իրական շահառուի/, տնօրենի, տնօրենի օգնականի, գանձապահի, իրավախորհրդարուի, մատակարարի, մարկետոլոգների, պահեստի պահեստապետի, հաշվետար-օպերատորի, արտադրության պետի, առաքման քա՞նի պետի, տեսակավորման արտադրամասի պետի, շուկայի զարգացման պարասխանարուի, պահակային ծառայության հսկիչների, շուկայի զարգացման

² Տե՛ս վարույթի նյութեր, հատոր 1, թերթեր 18-21:

պարասխանարուների, հաշվապահի, համակարգչի օպերատորի, օպերատորի պաշտոնները զբաղեցնող աշխատակիցների աշխատասենյակներում, դրան անմիջական հարող մասնավոր տարածքներում, կարող են առկա լինել «*****
***** ***» ԲԲ և «***** *****» ՓԲ ընկերությունների կողմից իրականացված ձեռնարկարհրական գործունեության, հաշվապահական հաշվառման, գործունեության իրական շրջանառության ծավալների, ընկերության կողմից թերհայտարարագրված հարկման բազաների և հարկային պարտավորությունների պակաս հաշվարկման, սրացված եկամուրների, կատարված ծախսերի, մատուցված ծառայությունների, ընկերության կողմից վարձու աշխատակիցներին վճարված փաստացի եկամուրների վերաբերյալ տեղեկությունները պարունակող փաստաթղթեր, նոթարեւրեր, մատյաններ, սևագիր գրառումներ, դրամարկի մուրքի-ելքի օրդերներ, դրամարկիային գրքեր, նման տեղեկավորություն պարունակող համակարգիչներ, համակարգչային սերվերներ, էլեկտրոնային կրիչներ և սկավառակներ, բջջային հեռախոսներ, տեսաձայնագրող սարքեր, որոնցով կարող են պարզվել «***** ***** ***» ԲԲ և «***** *****» ՓԲ ընկերությունների կողմից թաքցված և հարկային մարմին ներկայացված հաշվարկներով չարտացոլված շրջանառության իրական ծավալները, դրանց նկատմամբ հաշվարկման ենթակա հարկային պարտավորությունների թերհայտարարագրելու հանգամանքները, ծավալված իրական գործունեությունը, հնարավոր սրացված և չհայտարարագրված եկամուրները, պակաս հարկեր, պարտադիր այլ վճարներ հաշվարկելու և վճարելու հանգամանքը, իսկ այդպիսիք անհնար է հայտնաբերել այլ եղանակով և նշված հասցեում խուզարկության կատարումն անհրաժեշտ է քրեական վարույթով պարզաճ և համակողմանի քննությունն ապահովելու, ապացույց հավաքելու, արդեն իսկ հավաքված ապացույցները սրուգելու համար, ինչը չկատարելը կարող է հանգեցնել ապացույցի կորստի, որպիսի պայմաններում քրեական վարույթի համար նշանակություն ունեցող հանգամանքները հաստատելու նպատակով հիմնավորվում է «*****
***** ***» ԲԲ ընկերության՝ ***** մարզ, *****, *****-***** խճուղի *** հասցեում գործունեության իրականացման վայրում իրենց մասնագիտական և աշխատանքային գործառնություններն իրականացնող ընկերության վերը նշված

աշխատակիցների բնակարանի անձեռնմխելիության իրավունքը սահմանափակելու անհրաժեշտությունը և համաչափությունը (...)»³:

8. Միջնորդվող ապացուցողական գործողության կատարումն Առաջին ատյանի դատարանը թույլատրել է հետևյալ պատճառաբանությամբ. «(...) [Մ]իջնորդությանը կից ներկայացված նյութերը համակցության մեջ վկայում են այն մասին, որ առկա են «***** ***** ***» ԲԲ ընկերության՝ ***** մարզ, ****, *****-***** խճուղի ** հասցեում, այդ թվում՝ ընկերության (...) տնօրենի պաշտոնը զբաղեցնող ***** ***** ***** , (...) աշխատասենյակում, դրան անմիջական հարող մասնավոր տարածքներում խուզարկություն կատարելու համար (...) բավարար փաստական հիմքեր, հետևաբար քննիչի միջնորդությունը հիմնավոր է:

[Առաջին ատյանի դ]ատարանն արձանագրում է, որ ներկայացված նյութերը հիմք են տալիս ողջամտորեն ենթադրելու, որ «***** ***** *****» ԲԲ ընկերության՝ ***** մարզ, ****, *****-***** խճուղի ** հասցեում, այդ թվում՝ ընկերության (...) տնօրենի պաշտոնը զբաղեցնող ***** ***** ***** , (...) աշխատասենյակում, դրան անմիջական հարող մասնավոր տարածքներում հնարավոր է հայտնաբերվեն «***** ***** ***» ԲԲ և «***** *****» ՓԲ ընկերությունների կողմից իրականացված ձեռնարկատիրական գործունեության, հաշվապահական հաշվառման, գործունեության իրական շրջանառության ծավալների, ընկերության կողմից թերհայտարարագրված հարկման բազաների և հարկային պարտավորությունների պակաս հաշվարկման, սրացված եկամուրների, կատարված ծախսերի, մատուցված ծառայությունների, ընկերության կողմից վարձու աշխատակիցներին վճարված փաստացի եկամուրների վերաբերյալ տեղեկություններ պարունակող փաստաթղթեր, նոթաբերեր, մատյաններ, սևագիր գրառումներ, դրամարկղի մուրփի-էլքի օրդերներ, դրամարկղային գրքեր, նման տեղեկատվություն պարունակող համակարգիչներ, համակարգչային սերվերներ, էլեկտրոնային կրիչներ և սկավառակներ, բջջային հեռախոսներ, տեսաձայնագրող սարքեր: (...)»⁴:

³ Տե՛ս վարույթի նյութեր, հատոր 1, թերթեր 3-15:

⁴ Տե՛ս վարույթի նյութեր, հատոր 1, թերթեր 153-161:

9. Առաջին ատյանի դատարանի որոշման իրավաչափության ստուգման արդյունքում Վերաքննիչ դատարանն արձանագրել է, որ. «(...) [Ա/նդրադատնալով նախաձեռնված քրեական վարույթով առանձնապես խոշոր չափերով հարկեր չվճարելու դեպքին, հարկ է համարում՝ նշել, որ վարույթն իրականացնող մարմնի մոտ առկա կասկածը, թե ***** մարզ, *****, *****-***** խճուղի ** հասցեում առկա «***** ***** ***» ԲԲ ընկերության փնտրման պաշտոնը զբաղեցնող՝ ***** ***** աշխատատեղակույն, դրան անմիջապես հարող մասնավոր փորձերում կարող են առկա լինել «***** *****» ՓԲ և «***** ***** ***» ԲԲ ընկերությունների կողմից իրականացված ձեռնարկատիրական գործունեության, հաշվապահական հաշվառման, գործունեության իրական շրջանառության ծավալների, ընկերության կողմից թերհայտարարագրված հարկման բազաների և հարկային պարտավորությունների պակաս հաշվարկման, սրացված եկամուրների, կատարված ծախսերի, մատուցված ծառայությունների, ընկերության կողմից վարձու աշխատակիցներին վճարված փաստացի եկամուրների վերաբերյալ տեղեկություններ պարունակող փաստաթղթեր, նոթատերեր, մատյաններ, սևագիր գրառումներ, դրամարկղի մուտքի-ելքի օրդերներ, դրամարկղային գրքեր, նման տեղեկատվություն պարունակող համակարգիչներ, համակարգչային սերվերներ, էլեկտրոնային կրիչներ և սկավառակներ, բջջային հեռախոսներ, տեսաձայնագրող սարքեր, որևէ կերպ չի հիմնավորվում ներկայացված նյութերով: Ավելին՝ Վերաքննիչ դատարանն արձանագրում է, որ վարույթն իրականացնող մարմնին Առաջին ատյանի դատարան ներկայացված միջնորդությունը հիմնավորել է կից ներկայացված պետությանը պատճառված վնասի նախնական հաշվարկի մասին տեղեկանքով, համաձայն որի՝ «***** ***** ***» ԲԲ ընկերության կողմից պետությանը պատճառված վնասը (հարկային պարտավորությունը) կազմում է ընդհանուր 151.622.141 ՀՀ դրամ: Վերաքննիչ դատարանն արձանագրում է, որ նշված տվյալն իր բնույթով չի կարող հանդիսանալ խուզարկության կատարման փաստական հիմք (տեղեկություն պարունակող ապացույց): Այսինքն՝ վարույթն իրականացնող մարմնի կողմից որևէ ապացույց Առաջին ատյանի դատարան չի ներկայացվել, որոնց առկայությունը գնահատման դեպքում կարող էր Առաջին

սարյանի դատարանի համար բավարար հիմք լինել խուզարկություն կատարելու թույլտվություն տալու համար:

Վերոգրյալ եզրահանգումների պայմաններում Վերաքննիչ դատարանն արձանագրում է, որ «***** ***** ***» ԲԲ ընկերության տնօրենի պաշտոնը զբաղեցնող ***** «Բնակարանի» անձեռնմխելիության իրավունքը սահմանափակելու մասին վարույթն իրականացնող մարմնի միջնորդությունն իրավաչափ չէ, այն չի բխում ՀՀ ներպետական, ինչպես նաև ՀՀ մասնակցությամբ գործող միջազգային իրավական ակտերի պահանջներից, միջնորդության մեջ նշված փաստարկները բավարար չեն ՀՀ Սահմանադրությամբ երաշխավորված «բնակարանի» անձեռնմխելիության իրավունքի սահմանափակման համար: (...)»⁵:

Վճռաբեկ դատարանի հիմնավորումները և եզրահանգումը.

10. Սույն վարույթով Վճռաբեկ դատարանի առջև բարձրացված իրավական հարցը հետևյալն է. հիմնավորվա՞ծ է արդյոք ***** բնակարանում խուզարկություն կատարելու թույլտվություն ստանալու միջնորդությունը մերժելու վերաբերյալ Վերաքննիչ դատարանի հետևությունը:

11. ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 234-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ «Խուզարկությունը վարույթի համար նշանակություն ունեցող առարկաներ, նյութեր, փաստաթղթեր կամ տվյալներ, ինչպես նաև քննությունից թաքնվող մեղադրյալին, արգելադրման ենթակա գույքը կամ դիակ հայրնաբերելու նպատակով կատարվող որոնողական գործողություն է»:

Նույն օրենսգրքի 292-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ապացուցողական գործողություն կատարելու քննիչի միջնորդությունը պարունակում է՝ «(...) 9) այն փաստարկները, որոնք հիմնավորում են անձի սահմանադրական իրավունքի սահմանափակման անհրաժեշտությունը և համաչափությունը, այդ թվում՝ միջնորդվող ապացուցողական գործողությունից ակնկալվող արդյունքն այլ եղանակով սրանալու ողջամիտ անհնարինությունը (...)»:

⁵ Տե՛ս վարույթի նյութեր, հատոր 2, թերթեր 81-94:

Մեջբերված քրեադատավարական նորմերի համադրված ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ վերաբերելի մասով (*mutatis mutandis*) շարունակում է կիրառելի լինել քրեադատավարական նախկին օրենսդրության շրջանակներում Վճռաբեկ դատարանի նախադեպային որոշմամբ արտահայտված իրավական այն դիրքորոշումը, որի համաձայն՝ խուզարկություն կատարելու թույլտվություն տալու փուլին առաջադրվող հիմնական պահանջներից է դրա կատարման համար փաստական հիմքի առկայությունը: **Փաստական հիմքն այն բավարար տվյալներն են, որոնք հանգեցնում են ողջամիտ ենթադրության առ այն, որ տվյալ բնակարանում կարող են հայտնաբերվել գործի համար նշանակություն ունեցող նյութեր:** Տվյալների բավարարության վերաբերյալ պահանջը որակական բնույթ է կրում. խուզարկության կատարման արդյունքում փնտրվող առարկաների հայտնաբերման հավանականության մասին եզրահանգումը կարող է հիմնված լինել ինչպես մեկ վերաբերելի և արժանահավատ տվյալի, այնպես էլ՝ տվյալների համակցության վրա: **Խուզարկության կատարման փաստական հիմք կարող է հանդես գալ ցանկացած տվյալ, որը հնարավոր է գնահատման ենթարկել,** և որպես այդպիսին, որպես կանոն, կարող են հանդես գալ քրեական վարույթի նյութերում առկա և որոշակի բնակարանում գործի համար նշանակություն ունեցող որոշակի առարկայի կամ անձի գտնվելու մասին տեղեկություններ պարունակող ապացույցները: Ինչ վերաբերում է օպերատիվ-հետախուզական գործունեության տվյալներին, ապա դրանք կարող են հանդես գալ որպես խուզարկության կատարման ինքնուրույն հիմք բոլոր այն դեպքերում, երբ դրանք հնարավոր է գնահատման ենթարկել: Մասնավորապես, օպերատիվ-հետախուզական միջոցառման արդյունքում ստացված տվյալը գնահատելիս վարույթն իրականացնող մարմինը պետք է հաշվի առնի միջոցառման՝ կոնկրետ տեսակին օրենքով առաջադրվող պահանջները, արդյունքների ամրագրման եղանակը, աղբյուրի՝ օրենքով սահմանված կարգով բացահայտման հանգամանքը և այլն: Իսկ այն դեպքում, երբ օպերատիվ-հետախուզական գործունեության տվյալի գնահատումն անհնար է, այն ինքնին խուզարկության հիմք չի կարող հանդիսանալ, սակայն այլ տվյալների (այդ թվում՝ օպերատիվ-քննչական իրադրության) հետ համակցությամբ կարող է հաշվի առնվել խուզարկության կատարման անհրաժեշտության հարցը

լուծելիս, հատկապես քննության վաղ փուլերում, երբ համապատասխան ապացույցներ դեռ ձեռք չեն բերվել⁶:

Վերահաստատելով ձևավորված նախադեպային իրավունքը, Վճռաբեկ դատարանը *Քրիստինա Իշխանյանի* գործով ընդգծել է, որ «բավարար տվյալներ» չեմի գնահատման առարկան չի կարող ներառել քրեական գործի ըստ էության քննության ժամանակ ապացույցների գնահատմանը բնորոշ տարրերը. խուզարկության կատարման համար փաստական տվյալների բավարար լինելը պետք է գնահատել քննության տվյալ փուլին բնորոշ առավել ցածր չափանիշով⁷:

12. Սույն վարույթի նյութերի ուսումնասիրությունից երևում է, որ՝

- օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումների արդյունքում ձեռք բերված փաստական տվյալներով ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի հետաքննության և օպերատիվ հետախուզության վարչության ոլորտային թիվ 10 ու աշխատանքների կազմակերպման բաժնում իրականացվել է *.***** կոդմից տնօրինվող «***** ***** ***» բաց բաժնետիրական ընկերության կողմից 2023 և 2024 թվականներին Հայաստանի Հանրապետությանը պատճառված վնասի նախնական հաշվարկ, ըստ որի՝ ավելացված արժեքի հարկի մասով ընկերության լրացուցիչ հարկային պարտավորությունը՝ առանց տույժերի ու տուգանքների, կկազմի 151.622.141 (հարյուր հիսունմեկ միլիոն վեց հարյուր քսաներկու հազար հարյուր քառասունմեկ) ՀՀ դրամ⁸,

- նույն բաժնում իրականացվել է նաև 2021 թվականի հունվարի 1-ից 2024 թվականի մայիս 31-ին ընկած ժամանակահատվածում «***** *****» փակ բաժնետիրական ընկերության կողմից Հայաստանի Հանրապետությանը պատճառված վնասի նախնական հաշվարկ, որի համաձայն՝ պատճառված վնասը (հարկային պարտավորությունը) կազմում է ընդամենը՝ 40.530.916 (քառասուն միլիոն հինգ հարյուր երեսուն հազար ինը հարյուր տասնվեց) ՀՀ դրամ, որից շահութահարկի գծով՝ 37.501.221 (երեսունյոթ միլիոն հինգ հարյուր մեկ հազար երկու հարյուր

⁶ Տե՛ս Վճռաբեկ դատարանի՝ *Սեպուհ Թադևոսյանի և Միրուն Նաջարյանի* գործով 2015 թվականի դեկտեմբերի 18-ի թիվ ԵՇԴ/0073/07/15 որոշման 22-23-րդ կետերը:

⁷ Տե՛ս Վճռաբեկ դատարանի՝ *Քրիստինա Իշխանյանի* գործով 2023 թվականի հոկտեմբերի 10-ի թիվ ԵԴ/3737/07/21 որոշման 17-րդ և 17.3-րդ կետերը:

⁸ Տե՛ս սույն որոշման 7-րդ կետը:

քսանմեկ) ՀՀ դրամ և ավելացված արժեքի հարկի գծով՝ 3.029.695 (երեք միլիոն քսանինը հազար վեց հարյուր ինստունհինգ) ՀՀ դրամ⁹,

- ենթադրյալ տնտեսական հանցագործության փաստի առթիվ նախաձեռնված վարույթի շրջանակներում, գտնելով, որ առկա են հիմքեր՝ ողջամտորեն ենթադրելու, որ «***** ***** ***» բաց բաժնետիրական ընկերության գործունեության իրականացման վայրում՝ ***** մարզի ***** համայնքի *****-***** խճուղի *** հասցեում, այդ թվում՝ ընկերության տնօրեն *.***** աշխատասենյակում, դրան անմիջական հարող մասնավոր տարածքներում կարող են գտնվել «***** ***** ***» բաց բաժնետիրական և «***** *****» փակ բաժնետիրական ընկերությունների կողմից իրականացված ձեռնարկատիրական գործունեության հետ կապված որոշ հանգամանքներին վերաբերող, վարույթով ապացուցողական նշանակություն ունեցող տեղեկություններ պարունակող փաստաթղթեր, նյութեր կամ առարկաներ, որոնք այլ եղանակով ստանալը ողջամիտ անհնարին է՝ վարույթն իրականացնող մարմինն այդպիսիք հայտնաբերելու նպատակով միջնորդել է դատարանին թույլատրել խուզարկություն կատարել նշված հասցեում¹⁰,

- ՀՀ արդարադատության նախարարության իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրի համաձայն՝ «***** ***** ***» բաց բաժնետիրական ընկերությունը հանդիսանում է «***** *****» փակ բաժնետիրական ընկերության իրավանախորդը¹¹,

- նշված միջնորդությունն Առաջին ատյանի դատարանը բավարարել է այն հիմնավորմամբ, որ ներկայացված նյութերում առկա են խուզարկություն կատարելու թույլտվություն տալու բավարար հիմքեր¹²,

- վերաքննության արդյունքում Վերաքննիչ դատարանը եզրահանգել է, որ միջնորդությանը կցված նյութերը չեն հիմնավորում, որ ***** մարզի ***** համայնքի *****-***** խճուղի *** հասցեում գործող «***** ***** ***» բաց բաժնետիրական ընկերության տնօրեն *.***** աշխատասենյակում, դրան անմիջական հարող մասնավոր տարածքներում կարող են հայտնաբերվել

⁹ Տե՛ս սույն որոշման 7-րդ կետը:

¹⁰ Տե՛ս սույն որոշման 7.1-րդ կետը:

¹¹ Տե՛ս վարույթի նյութեր, հատոր 1, թերթեր 59-60:

¹² Տե՛ս սույն որոշման 8-րդ կետը:

վարության հետաքրքրություն ներկայացնող տվյալներ պարունակող, միջնորդությամբ նշված փաստաթղթեր, նյութեր կամ առարկաներ: Ավելին, բնակարանի անձեռնմխելիության սահմանափակման անհրաժեշտությունը և համաչափությունը նախաձեռնողի կողմից հիմնավորվել է «*****» բաց բաժնետիրական ընկերության կողմից Հայաստանի Հանրապետությանը պատճառված վնասի նախնական հաշվարկի մասին տեղեկանքով, ինչը, Վերաքննիչ դատարանի գնահատմամբ չի կարող հանդիսանալ խուզարկության կատարման փաստական հիմքը: Արդյունքում, Վերաքննիչ դատարանն արձանագրել է, որ *.****** բնակարանի անձեռնմխելիության իրավունքը սահմանափակելու մասին վարույթն իրականացնող մարմնի միջնորդությունն իրավաչափ չէ¹³:

13. Նախորդ կետում մեջբերված փաստական հանգամանքները գնահատելով սույն որոշման 11-րդ կետում շարադրված իրավական դիրքորոշումների լույսի ներքո՝ Վճռաբեկ դատարանը փաստում է, որ հայցվող միջամտության անհրաժեշտությունը և համաչափությունը հիմնավորելու համար, նախաձեռնողը, ի թիվս այլնի, ներկայացրել է Հայաստանի Հանրապետությանը պատճառված վնասի նախնական հաշվարկի մասին տեղեկանքների պատճենները, որոնց համաձայն՝ ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի աշխատակիցները, ուսումնասիրելով «*****» բաց բաժնետիրական ընկերության թվով երկու հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների միջոցով 2023 թվականի ընթացքում տրամադրված կտրոնները, արձանագրել են անապրանք փաստաթղթերի դուրս գրման և (կամ) ֆիզիկական անձանց կողմից ձեռք բերված մեծաքանակ ապրանքների ապօրինի ձեռնարկատիրական գործունեությամբ զբաղվելու հնարավոր ռիսկ: 2023 թվականի դեկտեմբերի 26-ին և 2024 թվականի մարտի 26-ին «*****» բաց բաժնետիրական ընկերությունում իրականացվել են չափագրման ուսումնասիրություններ, որոնց արդյունքներով արձանագրվել է, որ չափագրման ժամանակահատվածում ընկերության միջին օրական իրացման շրջանառությունը չափագրմանը նախորդող տասն օրերի միջին օրական իրացման շրջանառության համեմատ աճել է համապատասխանաբար՝ 16.7 և 27 տոկոսով: Արդյունքում արձանագրվել է, որ

¹³ Տե՛ս սույն որոշման 9-րդ կետը:

ընկերության լրացուցիչ հարկային պարտավորությունը՝ առանց տույժերի ու տուգանքների, նախնական կկազմի 151.622.141 (հարյուր հիսունմեկ միլիոն վեց հարյուր քսաներկու հազար հարյուր քառասունմեկ) ՀՀ դրամ:

Բացի այդ, ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի աշխատակիցները, «*****» փակ բաժնետիրական ընկերության կողմից դուրս գրված արտահանման հաշվարկային փաստաթղթերի և ձեռքբերված գնման ակտերի ուսումնասիրությամբ և համադրմամբ, նախ արձանագրել են, որ դիտարկվող ժամանակահատվածում Հայաստանի Հանրապետությունից որոշ ապրանքների արտահանումն Իրանի Իսլամական Հանրապետություն իրականացվել է ձեռքբերված գներից անհամեմատ ծաքր գնով, ու երկրորդը, ենթադրել են, որ ընկերությունը նույն գործելավոճն է դրսևորել նաև Արաբական Միացյալ Էմիրություններ և Քաթարի Պետություն որոշ ապրանքներ արտահանելիս, այդ կերպ՝ թերհայտարարագրել իրացման շրջանառությունը: Բացի այդ, արձանագրվել է, որ այլ հարկատուների՝ նույնատիպ ապրանքի օտարման արժեքներն էականորեն գերազանցում են «*****» փակ բաժնետիրական ընկերության կողմից հայտարարագրված արտահանման միավորի (կիլոգրամի) արժեքները: Միաժամանակ, հաշվի առնելով նույն ընկերության կողմից 2021-2023 թվականներին ներկայացված հարկային հայտարարագրերում նշված շահութաբերության ցածր տոկոսը, ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի աշխատակիցները ենթադրել են, որ «*****» փակ բաժնետիրական ընկերության մոտ առկա են իրացման շրջանառության թերհայտարարագրման ռիսկեր: Արձանագրվել է նաև, որ դիտարկվող ժամանակահատվածում մանրացված ցորենի մասով հաշվարկված հավանական մնացորդն իրատեսական չէ, հետևաբար փաստացի առկա չէ և իրացվել է առանց համապատասխան հաշվարկային փաստաթղթեր տրամադրելու: Արդյունքում արձանագրվել է, որ Հայաստանի Հանրապետությանը պատճառված վնասը (հարկային պարտավորությունը) նախնական կազմում է՝ 40.530.916 (քառասուն միլիոն հինգ հարյուր երեսուն հազար ինը հարյուր տասնվեց) ՀՀ դրամ:

Վճռաբեկ դատարանը փաստում է նաև, որ նյութերում առկա տվյալների համաձայն՝ «*****» բաց բաժնետիրական ընկերությունը հանդիսանում է «*****» փակ բաժնետիրական ընկերության իրավանախորդը:

13.1. Ընդհանրացնելով՝ Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ ներկայացված նյութերում առկա են «***** ***** ***» բաց բաժնետիրական ընկերության գործունեության իրականացման վայրում՝ ***** մարզի ***** համայնքի *****-***** խճուղի *** հասցեում, այդ թվում՝ ընկերության տնօրեն *.****** աշխատասենյակում, դրան անմիջական հարող մասնավոր տարածքներում վարության հետաքրքրություն ներկայացնող, մասնավորապես, «***** ***** ***» բաց բաժնետիրական ու «***** *****» փակ բաժնետիրական ընկերությունների կողմից իրականացված ձեռնարկատիրական գործունեությանն առնչվող որոշակի փաստաթղթեր, նյութեր և առարկաներ գտնվելու հավանականության մասին տեղեկություններ պարունակող փաստական տվյալներ, որոնք ստացվել են նշված ընկերությունների կողմից հարկային մարմին ներկայացված հարկային հայտարարագրերի, հարկային մարմնի տեղեկատվական բազայում առկա տվյալների, այլ հարկատուների կողմից կատարված՝ նույնաբնույթ գործարքների ուսումնասիրությամբ ու համադրմամբ, ինչպես նաև՝ «չափագրում» հարկային ուսումնասիրության արդյունքում, ուստի, հնարավոր է ենթարկել գնահատման:

Այս առումով հարկ է նկատել, որ մասնավոր կյանքի անձեռնմխելիության իրավունքի պաշտպանության համատեքստում Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը *K.S. and M.S. v. Germany* գործով ընդունել է, որ հարկերից խուսափելու կասկածը կարող է հիմնավորել խուզարկության իրականացումը, եթե իրավասու մարմիններն ունեն բավարար փաստեր կամ որոշակի հիմքեր, որոնք ցույց են տալիս, որ անձը հնարավոր է խուսափել է հարկերի վճարումից¹⁴:

Տվյալ դեպքում, ուսումնասիրության և գնահատման ենթարկելով վարույթում առկա նյութերը, այդ թվում՝ արձանագրված փաստական տվյալները, Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ հիմնավորված է Առաջին ատյանի դատարանի այն եզրահանգումը, որ ներկայացված միջնորդությամբ իրավասու մարմինը հիմնավորել է, թե որն է եղել միջնորդվող ապացուցողական գործողության իրականացման նպատակը, որ փաստական տվյալների պայմաններում է անհրաժեշտ դարձել այդ

¹⁴ Տե՛ս, *mutatis mutandis*, Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի՝ *K.S. and M.S. v. Germany* գործով 2016 թվականի հոկտեմբերի 6-ի վճիռը, գանգատ թիվ 33696/11:

գործողության իրականացումն ու հնարավոր ինչ հանգամանքների պարզման ակնկալիք է ունեցել: Մինչդեռ, Վերաքննիչ դատարանը պատշաճ իրավական գնահատման չի ենթարկել միջնորդության հիմնավորվածությունը հաստատող փաստակազմում առկա հանգամանքները, որոնք թույլ են տալիս հաղթահարված համարելու *.***** բնակարանի անձեռնմխելիության իրավունքին միջամտությունը թույլատրելու իրավաչափությանն առաջադրվող պահանջները:

Ընդհանրացնելով կատարված վերլուծությունը՝ Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ ***** բնակարանում խուզարկություն կատարելու թույլտվություն ստանալու միջնորդությունը մերժելու վերաբերյալ Վերաքննիչ դատարանի հետևությունը հիմնավորված չէ:

14. Ելնելով վերոգրյալից, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Վերաքննիչ դատարանը, սույն վարույթով դատական ակտ կայացնելիս, թույլ է տվել ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 15-րդ հոդվածով նախատեսված հանրայնության սկզբունքի խախտում, ինչը ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի 362-րդ հոդվածի համաձայն՝ քրեադատավարական օրենքի էական խախտում է և հիմք է Վերաքննիչ դատարանի՝ 2024 թվականի սեպտեմբերի 4-ի որոշումը բեկանելու համար: Մինևնույն ժամանակ, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Առաջին ատյանի դատարանը, խուզարկություն կատարելու թույլտվություն ստանալու մասին ՀՀ քննչական կոմիտեի տնտեսական հանցագործությունների և մաքսանենգությունների քննության գլխավոր վարչության հինգերորդ վարչության հատկապես կարևոր գործերով քննիչ Գ.Ադոնցի միջնորդությունը բավարարելու վերաբերյալ որոշումը կայացնելիս, թույլ չի տվել վարույթի ելքի վրա ազդեցություն ունեցող դատական սխալ, ուստի անհրաժեշտ է Առաջին ատյանի դատարանի՝ 2024 թվականի հուլիսի 23-ի որոշումը թողնել օրինական ուժի մեջ:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 162-րդ, 163-րդ և 171-րդ հոդվածներով, Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքի 31-րդ, 33-րդ, 34-րդ, 264-րդ, 281-րդ, 352-րդ, 359-րդ, 361-363-րդ և 400-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

ներկայացուցչի բողոքի վերաբերյալ ՀՀ վերաքննիչ քրեական դատարանի՝ 2024 թվականի սեպտեմբերի 4-ի որոշումը բեկանել և Երևան քաղաքի առաջին աստիճանի ընդհանուր իրավասության քրեական դատարանի՝ 2024 թվականի հուլիսի 23-ի որոշումը թողնել օրինական ուժի մեջ՝ հիմք ընդունելով Վճռաբեկ դատարանի որոշմամբ արտահայտված իրավական դիրքորոշումները:

Որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում կայացնելու օրը:

Նախագահող՝ _____ Լ.ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ

Դատավորներ՝ _____ Ս.ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ

_____ Հ.ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

_____ Ա.ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

_____ Ա.ՊՈՂՈՍՅԱՆ